

Številka: Up-436/15-9

Datum: 22. 3. 2017

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi družbe Mirnik Trade, d. o. o., Celje, ki jo zastopa direktor Miran Mirnik, Celje, na seji 22. marca 2017

odločilo:

- 1. Točka I izreka sodbe Okrajnega sodišča v Grosupljem št. ZSV 120/2014 z dne 25. 3. 2015 se razveljavi in zadeva se v tem obsegu vrne sodišču v novo odločanje.**
- 2. Ustavna pritožba zoper II. točko izreka sodbe Okrajnega sodišča v Grosupljem št. ZSV 120/2014 z dne 25. 3. 2015 se zavrže.**

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnica, ki je pravna oseba, vloga ustavno pritožbo zoper sodbo, s katero je Okrajno sodišče v Grosupljem zavrnilo njeno zahtevo za sodno varstvo zoper sklep, s katerim je prekrškovni organ v hitrem postopku o prekršku kot prepozno zavrgel pritožnično zahtevo za sodno varstvo. Hkrati je sodišče zavrnilo tudi pritožničin predlog za vrnitev v prejšnje stanje.

2. Pritožnica zatrjuje kršitev pravic in jamstev iz 23., 25. in 29. člena Ustave, po vsebini pa tudi kršitev 22. člena Ustave. Navaja, da ji je bila odločba o prekrških vročena 21. 10. 2014, to je na dan, ko se je z njo dejansko seznanila v skladu z 98. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13 – v nadaljevanju ZUP). Njena zahteva za sodno varstvo naj bi bila tako pravočasno vložena. Ker je prekrškovni organ na podlagi podpisane vročilnice

napačno štel, da ji je bila odločba vročena dan prej, to je 20. 10. 2014, je zahtevo za sodno varstvo kot prepozno zavrgel. Pritožnica meni, da sta ji bili z opustitvijo pravilne vročitve kršeni tako pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave kot tudi pravica do sodnega varstva iz 23. člena Ustave; zaradi nepravilnega zavrženja naj bi ji bili odvzeti tako možnost obravnave pravnega sredstva kot tudi možnost, da o njeni prekrškovni odgovornosti odloči sodišče. Pritožnica poudarja, da sodno varstvo, ki ni dejansko in učinkovito, ostaja le pravica na papirju, ki ne dosega pojma sodnega varstva iz 23. člena Ustave. Izpodbijane sodbe naj se ne bi dalo preizkusiti, temeljila naj bi na dvomu in ne na stopnji prepričanosti, razlogi sodišča pa naj bi bili tudi sami s seboj v nasprotju, kar je po mnenju pritožnice v neskladju s standardi korektnega sodnega postopka iz 23. člena Ustave. Poleg tega naj sodišče kljub temu, da je pritožnica v zahtevi za sodno varstvo predlagala vrsto dokazov, ki naj bi potrdili, da vročitev ni bila opravljena 20. 10. 2014 in da vročilnice ni podpisala oseba, pooblaščenca za sprejemanje pisanj, ne bi izvedlo naroka in predlaganih dokazov, prav tako naj pritožnice ne bi seznanilo s sporno vročilnico. Tako naj ji ne bi bila dana možnost, da se seznanijo z obremenilnimi dokazi, posledično pa naj bi bila prikrajšana za učinkovito obrambo (29. člen Ustave).

3. Okrajno sodišče v Grosupljem je v izpodbijani sodbi v zvezi z zavrnitvijo zahteve za sodno varstvo sprejelo stališče, da je vročitev veljavna, saj je gotovo, da je na sedežu pravne osebe določena oseba, pooblaščenca za sprejem pošiljk, za pravno osebo omenjeno pisanje sprejela. Vročilnico je na sedežu pravne osebe določena oseba podpisala, to pa naj bi lahko bila zgolj oseba, ki je zaposlena pri pravni osebi. Sodišče je sicer ugotovilo, da seznam podpisov zaposlenih, ki ga je predložila pritožnica, res ne vsebuje podobnega podpisa, kot je podpis na vročilnici, vendar je prišlo do vročitve na sedežu pravne osebe. Organizacija dela v pravni osebi v zvezi s sprejemanjem pošte pa je po stališču sodišča vprašanje, ki ga mora urediti pritožnica sama. Upošteva je navedeno, je sodišče pritožnično zahtevo za sodno varstvo zavrnilo kot neutemeljeno.

4. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-436/15 z dne 3. 9. 2015 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. O sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo je v skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Okrajno sodišče v Grosupljem.

B.

5. Pritožnica z ustavno pritožbo izpodbija stališče sodišča, da je bila vročitev odločbe o prekršku veljavno opravljena, zaradi česar je sodišče potrdilo odločitev prekrškovnega organa, da se zahtevo za sodno varstvo zavrže kot prepozna. Sodišče je namreč presodilo, da je gotovo, da je na sedežu pravne osebe določena oseba, pooblaščenca za sprejem pošiljk, za pritožnico kot pravno osebo omenjeno pisanje sprejela. Ker je vročilnico na sedežu določena oseba podpisala, je po izpodbijanem stališču sodišča to lahko zgolj oseba, ki je zaposlena pri pravni osebi. Glede na navedbe pritožnice o

kršitvah človekovih pravic je Ustavno sodišče presojo izpodbijanih stališč opravilo tako z vidika enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave¹ kot tudi z vidika pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave in z vidika pravice do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave. Pri odločanju o zahtevi za sodno varstvo namreč okrajna sodišča opravljajo vlogo instančnega organa in hkrati zagotavljajo sodno varstvo.²

6. Eden od vidikov pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave je tudi prepoved sodniške samovolje oziroma arbitrarnosti. To ustavno procesno jamstvo je po ustaljeni ustavnosodni presoji kršeno, kadar je sodna odločba že na prvi pogled očitno napačna oziroma kadar ni oprta na razumne pravne argumente, zaradi česar je utemeljeno sklepanje, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev – torej samovoljno.³ V skladu s prvim odstavkom 23. člena Ustave ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Pravica do sodnega varstva zagotavlja vsebinsko odločanje sodišča in ne zgolj formalnega.⁴ Pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave pa določa, da je vsakomur zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njihovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih. Ta določba zagotavlja tudi pravico do učinkovitega pravnega varstva. Da bi bilo posamezniku zagotovljeno učinkovito pravno varstvo, mora biti najprej seznanjen z vsebino odločitve, in to na pravičen način. To pa se zagotavlja z institutom vročitve v sodnih in upravnih postopkih.⁵

7. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo je pravilna vročitev odločbe stranki v postopku eden od procesnih instrumentov za uresničevanje pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave in pravice do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave.⁶ Vročanje je pomemben procesni institut, saj je od njegove pravilnosti odvisno varstvo tistih pravic v postopkih, ki so kakorkoli vezane na določen rok. Namen vročanja je po eni strani v tem, da omogoča varstvo pravic naslovnika, torej da se zagotovi, da pisanje prejme tisti, ki mu je dejansko namenjeno, po drugi strani pa seznanja pošiljatelja,

¹ Pritožnica sicer navedbe, da naj se izpodbijane sodbe ne bi dalo preizkusiti, da naj bi temeljila na dvomu in ne na stopnji pravičnosti in da naj bi bili razlogi sami s seboj v nasprotju, umešča pod kršitev pravice do (kvalitetnega) sodnega varstva iz 23. člena Ustave, vendar gre v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo v takih primerih za zatiranje kršitve pravice iz 22. člena Ustave.

² Glej stališče Ustavnega sodišča v odločbi št. U-I-56/06 z dne 15. 3. 2007 (Uradni list RS, št. 29/07, in OdlUS XVI, 21), 17. točka obrazložitve. Prim. tudi drugi odstavek 60. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13 in 32/16 – v nadaljevanju ZP-1).

³ Prim. npr. odločbe Ustavnega sodišča št. Up-572/06 z dne 8. 11. 2007 (Uradni list RS, št. 107/07, in OdlUS XVI, 112), 5. točka obrazložitve, št. Up-217/15 z dne 7. 7. 2016 (Uradni list RS, št. 51/16), 9. točka obrazložitve, in št. Up-305/15 z dne 27. 10. 2016, 7. točka obrazložitve.

⁴ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-161/10 z dne 9. 12. 2010 (Uradni list RS, št. 107/10, in OdlUS XIX, 10), 6. točka obrazložitve.

⁵ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-176/05 z dne 8. 9. 2005 (Uradni list RS, št. 85/05, in OdlUS XIV, 70), 6. in 7. točka obrazložitve.

⁶ Prav tam, 8. do 10. točka obrazložitve.

od kdaj dalje lahko utemeljeno šteje, da se je imel naslovnik možnost seznaniti z vsebino pisanja, in na kateri trenutek lahko veže začetek teka rokov, itd. Namen vročitve torej ni le gola "oddaja" pisanja, pač pa oddaja tega pisanja upravičeni osebi, to je naslovniku.⁷ Če organ neko pisanje zmotno šteje za vročeno, čeprav dejansko ni bilo vročeno, je lahko posameznik prikrajšan za vrsto pravic, npr. do kvalitetne obrambe, če je bilo pisanje vabilo na narok; do sodnega varstva, če je bilo pisanje odločba organa in je ta odločba predpostavka za vložitev tožbe v določenem roku; do pravnega sredstva, če je pisanje odločba, zoper katero je mogoča pritožba v določenem roku, in podobno. Za varstvo navedenih pravic sta torej pomembna tako pravilno vročanje kot tudi možnost dokazovanja (ne)pravilnosti vročanja.

8. Glede vročanja v hitrem postopku o prekršku se v skladu s prvim odstavkom 58. člena ZP-1 smiselno uporabljajo določbe ZUP.⁸ Za odločbe, od katerih vročitve začne teči rok, prvi odstavek 87. člena ZUP določa osebno vročitev.⁹ Ker je pritožnica pravna oseba, je za pravilno vročanje pomemben tudi 91. člen ZUP, ki določa način vročanja pravni osebi. Praviloma se tako pravnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti, vročajo pošiljke po elektronski poti v varni elektronski predal po 86. členu ZUP (prvi odstavek 91. člena ZUP). V primeru, če pravne osebe varnih elektronskih predalov nimajo, pa se pravni osebi dokumenti vročajo tako, da se izročijo uradni osebi oziroma osebi, ki je določena za sprejemanje dokumentov, če ni za posamezne primere določeno drugače.¹⁰

9. Po ustaljeni ustavnosodni presoji morebitna nepravilna uporaba procesnega ali materialnega prava sama po sebi še ne pomeni kršitve ustavno zagotovljene pravice do enakega varstva pravic. Zato lahko Ustavno sodišče v vprašanja, pri katerih gre – kot v obravnavanem primeru – le za pravilno uporabo prava, na podlagi 22. člena Ustave poseže samo v izjemnih primerih, če je odločitev bodisi povsem brez razlogov bodisi tako

⁷ Tako stališče izhaja tudi iz sodne prakse, glej npr. sklep Vrhovnega sodišča št. I Up-331/2008 z dne 27. 11. 2008, po katerem je vročitev pravni osebi pravilno opravljena, če se pisanje vroči osebi, ki je pooblaščen za sprejem pisanj, osebi, ki razpolaga s pečatom pravne osebe, ali zakonitemu zastopniku pravne osebe (vsebinsko enaka določba, kot je v sedaj veljavnem tretjem odstavku 91. člena ZUP, je bila v času navedene odločitve Vrhovnega sodišča v prvem odstavku 91. člena Zakona o splošnem upravnem postopku, Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo). Prim. tudi sklep Vrhovnega sodišča št. I Up-160/2013 z dne 9. 5. 2013.

⁸ Prvi odstavek 58. člena ZP-1 določa: "Če v tem ali drugem zakonu ni drugače določeno, se v hitrem postopku glede pristojnosti, zastopanja, jezika v postopku, vlog, vabil, zapisnikov, odločb, pregledovanja in prepisovanja spisov, rokov in narokov, vrnitve v prejšnje stanje, vročanja in izločitve uradnih oseb smiselno uporabljajo določila zakona o splošnem upravnem postopku." Glede na to, da za vročanje ZP-1 ali kak drug zakon ne določa drugačne ureditve, se za vročanje v hitrem postopku o prekršku uporabljajo določbe ZUP.

⁹ Prvi odstavek 87. člena ZUP določa: "Odločbe in sklepi ter drugi dokumenti, od katerih vročitve začne teči rok, se morajo vročiti osebno tistemu, kateremu so namenjeni, pri čemer se za osebno vročitev šteje tudi vročitev v skladu s 86. členom tega zakona."

¹⁰ Tretji odstavek 91. člena ZUP določa: "Če državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, nimajo varnih elektronskih predalov, se jim dokumenti fizično vročajo tako, da se izročijo uradni osebi oziroma osebi, ki je določena za sprejemanje dokumentov, če ni za posamezne primere določeno drugače."

očitno napačna in brez razumnih pravnih argumentov, da jo je mogoče šteti za arbitrarno.¹¹

10. Izpodbijano stališče sodišča, da je bila vročitev na pravem naslovu gotovo opravljena pravilno, saj je bilo pisanje gotovo vročeno osebi, ki je pooblaščen za sprejem pošiljk, četudi nobeden od podpisov zaposlenih ne ustreza podpisu osebe, ki ji je bilo pisanje vročeno, je v očitnem nasprotju s tretjim odstavkom 91. člena ZUP. Po tem stališču je namreč vsaka oseba, ki je v trenutku vročanja navzoča na sedežu pravne osebe, hkrati pooblaščen tudi za sprejem pošiljk, čeprav ZUP izrecno določa, da se pošiljke pravni osebi vročajo tako, da se izročijo bodisi uradni osebi bodisi osebi, ki je določena za sprejemanje dokumentov. Vendar pa izpodbijano stališče ni samo v nasprotju z ZUP, temveč je tudi povsem nerazumno, življenjsko nelogično in brez pravnih argumentov. Pripelje namreč lahko do absurdnega položaja, ko bi se pošiljka, naslovljena na pravno osebo, lahko veljavno vročila na naslovu pravne osebe komurkoli, ki bi v tistem trenutku pač tam bil, četudi sicer ne bi bil upravičen sprejemati pisanj (npr. gostje, stranke, otroci, poslovni partnerji itd.).¹² Upošteva vse navedeno, je izpodbijano stališče očitno napačno ter arbitrarno in zato v neskladju s pravico iz 22. člena Ustave. Glede na to, da okrajna sodišča v hitrem postopku o prekršku hkrati zagotavljajo sodno varstvo in opravljajo instančno vlogo, pa sta bili zaradi očitno napačnega stališča sodišča pritožnici kršeni tudi pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave in pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave.

11. Ker je Ustavno sodišče ugotovilo kršitev pravic iz 22. člena, prvega odstavka 23. člena in 25. člena Ustave, je izpodbijano sodbo v I. točki izreka razveljavilo in zadevo v navedenem obsegu vrnilo v novo odločanje sodišču (1. točka izreka). Slednje bo moralo pri ponovnem odločanju o zahtevi za sodno varstvo pritožnice upoštevati stališča iz te odločbe. Glede na ugotovljene kršitve Ustavno sodišče ni presoјalo zatrjevanih kršitev pravic iz 29. člena Ustave.

12. Ustavno sodišče je ustavno pritožbo zoper II. točko izreka izpodbijane sodbe zavrglo, saj pravna sredstva v tem delu niso izčrpana. Pritožnica je imela namreč možnost zoper odločitev sodišča o zavrnitvi predloga za vrnitev v prejšnje stanje vložiti pritožbo, pri čemer pa ni izkazala, da bi to tudi storila. Zato je bilo treba ustavno pritožbo v tem delu zavreči (2. točka izreka).

C.

¹¹ Glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. Up-672/05 z dne 14. 6. 2007 (Uradni list RS, št. 56/07, in OdlUS XVI, 94), 7. točka obrazložitve, in št. Up-1369/06 z dne 13. 11. 2008 (Uradni list RS, št. 113/08, in OdlUS XVII, 92), 6. in 7. točka obrazložitve.

¹² Po navedbah pritožnice naj bi šlo točno za tak položaj, saj naj bi odločbo o prekršku prevzela 85 let stara sorodnica direktorja pritožnice, ki s pritožnico ni v ničemer povezana, ima ločene prostore in vhod ter ločen poštni nabiralnik, ima pa enak naslov kot pritožnica in enak priimek kot direktor pritožnice.

13. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena in pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar, Marko Šorli in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica